

Jätetty 15.9.2023

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta Suomen REPowerEU-rahoituksen käyttökohteiksi.

Omakotiliitto edustaa pientalo- ja vapaa-ajan asukkaita ja toimii kohderyhmän edunvalvojana ja tarjoaa monipuolisia jäsenpalveluita. Olemme valtakunnallinen ja sitoutumaton yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, jossa on yli 230 jäsenyhdistystä, joihin kuuluu jo 70 000 jäsentä (kotitaloutta).

Ehdotus Suomen REPowerEU-rahoituksen käyttökohteiksi

Suomen Omakotiliitto ehdottaa rahoituspakettiin lisättäväksi pientaloihin suunnatun energiatehokkuuden parantamiseen tähtäävän ja päästöttömään lämmitysmuotoon kohdentuvan Asumisen energialoikka-avustuksen suuruudeltaan 30 MEUR.

Avustus kohdennetaan ja sen avulla mahdollistetaan erityisesti sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien ihmisten omakotitalojen energiatehokkuustoimenpiteet ja/tai siirtyminen päästöttömään energialähteeseen. Päästövähennyksen kustannus suhteessa hyötyyn on suuri, ja nopeuttaa kotitalouksien siirtymää puhtaaseen energiaan.

Taustaa

EU:ssa valmistellaan parhaillaan rakennusten energiatehokkuusdirektiivin päivitystä. Komissio julkisti REPowerEU-suunnitelmansa toukokuussa 2022, joka täsmensi joulukuussa 2021 annettua direktiiviesitystä. Komissiolla ja parlamentilla on kunnianhimoiset ilmastotavoitteet, joihin direktiivin valmistelulla tähdätään. Omakotiliitto on jo aiemmin esittänyt huolen sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, mikäli direktiivi tulisi voimaan koskemaan jokaista yksittäistä omakotitaloa merkittävin energiatehokkuuden vaatimuksin ja tiukalla aikataululla.

Suomessa on noin 1,2 miljoonaa omakotitaloa, joissa asuu noin 2,7 miljoonaa ihmistä sekä noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää 2,4–2,9 miljoonaa ihmistä. Monella kotitaloudella tulee olemaan tilanne, että ei ole taloudellisesti tai teknisesti mahdollista vastata vaatimuksiin ja kiristyviin päästövähennystavoitteisiin. Kohdennettu avustus mahdollistaisi päästövähennystavoitteiden saavuttamisen, kun kotitalouksissa olisi taloudellinen mahdollisuus ryhtyä remonttejaan. Parhaimmillaan käynnistyvät toimet voisivat myös helpottaa myös rakennusalan ahdinkoa.

Pääministeri Orpon hallitusohjelma

Kohtaan 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne on kirjattu seuraavaa: ”Vähennetään rakentamisen energiankulutusta ja parannetaan rakennusten energiatehokkuutta kustannustehokkain keinoin. Vaikutetaan siihen, että EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kirjaukset mahdollistavat mahdollisimman laajan kansallisen liikkumavaran. EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa asukkaille ja kiinteistön omistajille ei tule asettaa kohtuuttomia velvoitteita. Mikäli uusia velvoitteita tulee, varmistetaan, että kaikilla kotitalouksilla on mahdollisuus vastata sääntelyn tuomiin velvoitteisiin.” Tämä tulisi Omakotiliiton mielestä huomioida myös REPower EU-avustuksen kohdentamisessa.

Hallitusohjelmassa kuvatut tavoitteet tukevat myös Suomen REPowerEU-tavoitteiden toteutumista, ja avustuksen avulla mahdollistetaan myös kansalaisten toimet. Korjattavia omakotitaloja on alustavien arvioiden mukaan, riippuen tulevasta direktiivikirjauksen tasosta, arviolta 450 000–570 000. Puhutaan merkittävästä investointitarpeesta, joka nopeasti käynnistyessään parantaisi rakennusalan työllisyyttä sekä auttaisi monia kotitalouksia investoimaan nykyisessä korkotilanteessa.

Jätetty 15.9.2023

Suomen esitys avustusten käyttämiseksi

Esityksen mukaan Suomen REPowerEU-luvussa uudistukseksi on määritelty vihreää siirtymää koskevan luvituksen sujuvoittaminen. Investointeja on suunnitelmassa kaksi: puhtaan energian ja materiaalivirtojen t&k ja pilotointi (tutkimuslaitosten suora rahoitus) sekä panostukset puhtaaseen siirtymään. Tämä on makrotasolta tarkasteltuna kannatettavaa toimintaa, jotta mahdollistetaan tulevaisuuden energiamarkkinat.

Ehdotetut tutkimustoimet lisäävät teollisuuden mahdollisuuksia, joka osaltaan välillisesti tukee myös kotitalouksia ja niiden mahdollisuuksia valita vähähiilisiä vaihtoehtoja tulevaisuudessa. Kuluttajien valintaa rajoittaa markkinoilla olevat vaihtoehdot, mutta monet pientaloasukkaat ovat edelläkävijöitä kokeilemaan uusia innovaatioita, kuten aikanaan alkanut ilmalämpöpumppujen käyttö pientaloissa.

Makrotoimien lisäksi Omakotiliitto pitää erittäin tärkeänä myös mikrotason toimet ja kansalaisten mahdollisuudet osallistua aktiivisina kansalaisina ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tämän takia Omakotiliitto esittää REPower EU-avustusta suunnattavaksi myös kotitalouksille. Tällä voidaan nopeuttaa vihreän siirtymän kotitalousinvestointeja. Tämä edistää konkreettisesti puhtaaseen energiaan siirtymistä, sekä voi toimia myös työllisyyskohentamisessa rakennussektorilla.

Suomessa tarvitaan nyt toimia, joilla suomalainen asuinrakennuskanta voidaan edelleen nostaa EU:n ilmastotavoitteita edistävälle tasolle, ja jolla Suomi voi osoittaa sosiaalisesti oikeudenmukaista vihreää siirtymää, ja osoittaa huolehtivansa kansalaisten mahdollisuuksista toteuttaa energiatehokkuustoimia.

Sisältö

Kohdennetulla avustuksella mahdollistetaan erityisesti sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien omakotitaloissa asuvien ihmisten energiatehokkuustoimenpiteet ja/tai siirtyminen puhtaaseen paikalliseen energiantuotantoon.

Toimenpiteet voivat pitää sisällään esimerkiksi pientalojen energiatehokkuusremonttien suunnittelua tai toteutusta (lisäeritystä, lämmityslähteen vaihtamisen kestävään lämmitystapaan ja lämmitysverkoston uudistamisen, aurinkopaneelit), pientalojen sähkömittareiden uusimista etäluettaviksi. Lisäksi tarvitaan riippumatonta kansalaisten energianeuvontaa, jotta kotitaloudet osaavat ryhtyä oikeisiin toimenpiteisiin ja oikealla tavalla sekä tiedot omakotitalojen energialuokista, esimerkiksi rakennusten energiatodistusten avulla, jotta valitut toimenpiteet voidaan kohdentaa niin että panostuksista saadaan mahdollisimman suuri lisähyöty.

Esityksen mukaan RePowerEU-avustusten määräaika on Q2/2026. Kohdentamalla valittuihin, sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien omakotitaloasukkaiden kotitalouksiin avustuksia, voidaan edistää päästöttömän energian käyttöönottoa määräaikaan mennessä. Perusteluna Omakotiliitto esittää, että pientaloasukkaat päättävät itsenäisesti asuintalojen investoinneista ja voivat tarttua energiatoimiin huomattavasti nopeammin kuin isot julkiset organisaatiot tai teollisuus. Ehdotus voisi auttaa osaltaan madaltamaan myös RRF-asetuksen määrittelemää Suomen aikatauluriskiä, kun voidaan osoittaa mikrotason toimien vaikutuksista kotitalouksien energiankulutukseen. Samalla voidaan myös edistää konkreettisesti kotitalouksien asemaa osallistua energiamarkkinoille kulutusjoustomahdollisuuksien lisääntyessä ja täten toteuttaa EU:n tavoitteita kuluttajien aseman vahvistamisesta.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan julkisen tilanteen parantamiseksi ja hallitusohjelmassa tavoitellun velkaantumiskehityksen taltuttamiseksi lähtökohtana valmistelussa on ollut korvata mahdollisimman paljon jo aiemmin päätettyä tai suunniteltua kansallista rahoitusta REPowerEU-rahoituksella.

Jätetty 15.9.2023

Hallitusohjelmaan on kirjattu myös kotitalouksien energiatehokkuuden parantamiseen liittyviä toimia, jota tavoitetta tällä rahoituksella voitaisiin edistää. Esitetyn 30 miljoonan euron suuruisella avustuksella voitaisiin käynnistää matalan kustannuksen energiatehokkuusremontteja. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi myöntämällä 1500 euron suuruinen Energia-palveluseteli sosiaalisesti heikommassa asemassa ihmisille, jotka asuvat omakotitalossa. Tällä olisi mahdollista asentaa esimerkiksi ilmalämpöpumppu haja-asutusalueella sähkö- tai öljylämmitteiseen omakotitaloon, jossa asuvalla eläkeläisellä ei ole taloudellisesti mahdollista tehdä energiatehokkuusremontteja käyttämällä esimerkiksi öljylämmityksestä luopumiseen tarkoitettua ELY-tukea eikä kotitalousvähennyksestä matalien tulojen takia.

Jatkamme mielellämme sidosryhmäyhteistyötä asiassa.

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander
toiminnanjohtaja

Ari Rehnfors
puheenjohtaja